

Який зв'язок між рівномірним і справедливим розподілом ресурсів та результатами навчання учнів?

- ✓ Те, як ресурси розподіляють, є не менш важливим за те, скільки цих ресурсів є в наявності.
- ✓ У країнах та економіках із високими результатами PISA ресурси зазвичай розподіляють між закладами освіти, не враховуючи їхні соціально-економічні характеристики.
- ✓ У країнах, де рівень державного забезпечення навчання належними ресурсами є високим, керівники закладів освіти повідомляють, що рівномірний і справедливий розподіл ресурсів не пов'язаний із загальною якістю цих ресурсів.

За даними PISA, зв'язок між кількістю фінансових, людських і матеріальних ресурсів, витрачених на освіту, та результатами навчання учнів є дуже слабким. Наприклад, серед тих країн-учасниць дослідження PISA, де сукупні видатки на одного учня віком від 6 до 15 років не перевищують 50 000 доларів США, спостерігається таке: чим витрачена сума більша, тим середній бал із математики в учнів вищий. Але в країнах та економіках із високим рівнем доходу, до яких належить більшість країн-членів ОЕСР, передумовами для отримання високих результатів PISA зазвичай є інші фактори. Це свідчить про те, що певного мінімального рівня видатків на одного учня недостатньо, щоб побудувати якісну систему освіти. Для цього необхідне щось більше, ніж просто гроші.

У країнах із високими результатами PISA ресурси, як правило, розподіляють рівномірно й справедливо.

Рівномірний і справедливий розподіл ресурсів важливий не тільки для забезпечення рівних освітніх можливостей. Він також впливає на ефективність системи освіти в країні загалом. Країни та економіки з високими результатами PISA зазвичай розподіляють ресурси рівномірно й справедливо – незалежно від соціально-економічних характеристик закладів освіти. Наприклад, результати з математики учнів в Естонії, Фінляндії, Німеччині, Кореї та Словенії перевищують середні результати з математики учнів у країнах-членах ОЕСР. У зазначених вище країнах керівники закладів освіти з різними передумовами для навчання учнів приблизно однаково повідомляли про те, що їхні заклади освіти мають належні освітні ресурси. За отриманими даними, у деяких країнах заклади освіти з несприятливими передумовами для навчання учнів навіть краще забезпечені ресурсами, ніж заклади освіти зі сприятливими передумовами для навчання.

Але в багатьох країнах світу ресурси не розподіляють рівномірно й справедливо. У середньому по країнах-членах ОЕСР у закладах освіти з несприятливими передумовами для навчання учнів, на відміну від закладів освіти зі сприятливими передумовами для навчання учнів, частіше бувають малі за кількістю учнів класи, не вистачає педагогічних кадрів, бракує якісних навчальних матеріалів та фізичної інфраструктури. Загалом спостерігається таке: ті заклади освіти, де навчається більше учнів з несприятливими соціально-економічними передумовами для навчання, як правило, мають ресурси нижчої якості, ніж ті заклади освіти, де переважно навчаються учні зі сприятливими соціально-економічними передумовами для навчання.

Так, наприклад, дані анкетування керівників закладів освіти показали, що:

- з-поміж країн-членів ОЕСР Мексика та США мають найнижчі рівні рівності й справедливості в розподілі ресурсів в освіті;
- у США 25 % учнів із несприятливими передумовами для навчання є учнями тих закладів освіти, керівники яких повідомили, що брак якісного науково-лабораторного обладнання в їхніх закладах освіти певною або значною мірою перешкоджає їм забезпечувати належне навчання учнів,

тоді як учнів зі сприятливими передумовами для навчання в таких закладах освіти навчається тільки 15 % учнів;

- у Новій Зеландії 54 % учнів із несприятливими передумовами для навчання є учнями закладів освіти з належним підключенням до інтернету, натомість учнів зі сприятливими передумовами для навчання в таких закладах освіти навчається 74 %;

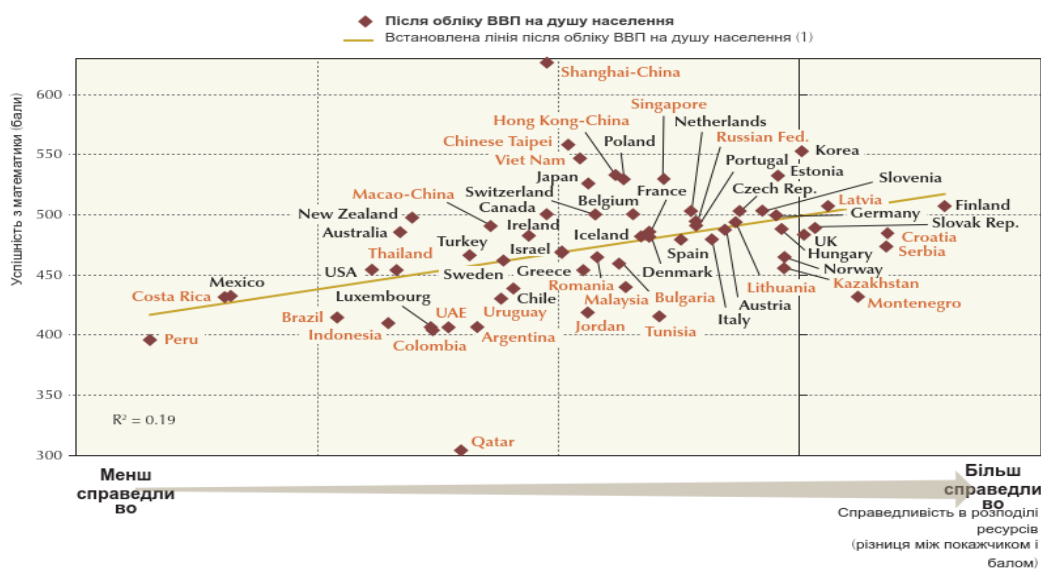
- у Люксембурзі 40 % учнів із несприятливими передумовами для навчання є учнями закладів освіти з неякісним бібліотечним фондом, водночас учнів зі сприятливими передумовами для навчання в таких закладах освіти навчається тільки 22 %.

У країнах Латинської Америки, зокрема в країнах-членах ОЕСР – Чилі й Мексиці, ці різниці є ще більшими:

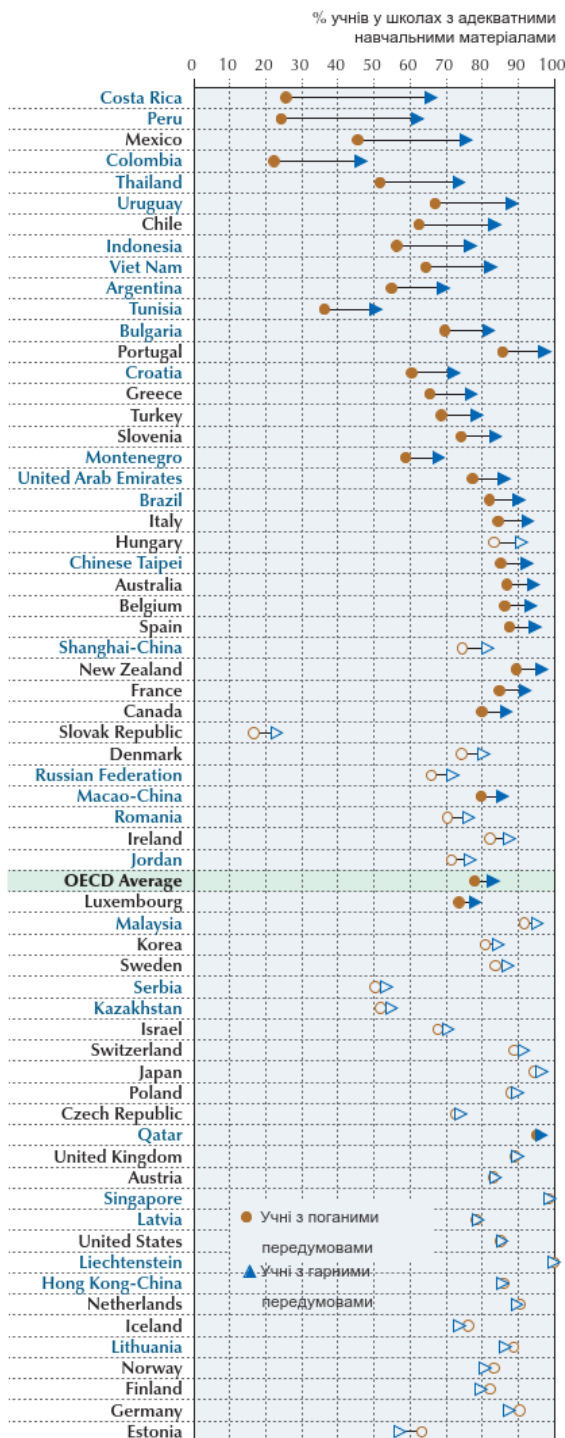
- у Мексиці в закладах освіти з якісними навчальними матеріалами (наприклад, підручниками) навчається менш ніж половина учнів із несприятливими передумовами для навчання, а учнів зі сприятливими передумовами для навчання – більш ніж три чверті;

- у Чилі в тих закладах освіти, де навчання не перешкоджає брак якісних навчальних матеріалів, навчається 62 % учнів з несприятливими передумовами для навчання й 88 % їхніх однокласників зі сприятливими передумовами для навчання.

Учні вчаться краще, коли ресурси розподіляють більш справедливо

Не в усіх школах є адекватні ресурси

Примітка: На діаграмі показано частку учнів тих закладів освіти, керівники яких повідомили, що брак або неналежна якість навчальних матеріалів (наприклад, підручників) «зовсім не перешкоджали» або «незначно перешкоджали» проведенню навчання в їхніх закладах освіти. Країни розташовано в порядку зменшення різниці між частками учнів зі сприятливими й несприятливими передумовами для навчання. Статистично незначущі різниці позначено порожніми трикутниками й колами.

Частково ці значущі різниці можуть пояснювати велику частку загальних різниць у результатах PISA, які спостерігаються між країнами, особливо між країнами-членами ОЕСР. Після врахування ВВП на душу населення 19 % різниці в результатах із математики між країнами-учасницями PISA-2012 можна пояснити різницею у відповідях керівників закладів освіти на запитання про якість науково-лабораторного обладнання або навчальних матеріалів, наприклад, підручників, комп'ютерів для навчання, підключення до інтернету, комп'ютерного програмного забезпечення для навчання та бібліотечного матеріалу. По країнах-членах ОЕСР не менш ніж 30 % різниці в результатах із математики між країнами можна пояснити тим, наскільки рівно й справедливо розподіляють ресурси між закладами освіти в кожній із країн.

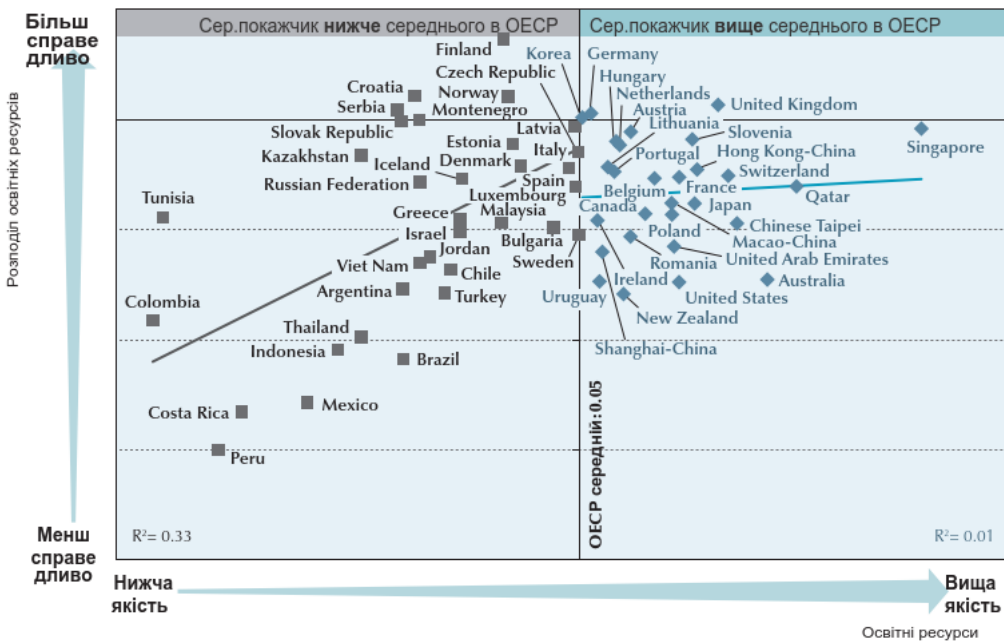
Надто часто дефіцитні освітні ресурси розподіляють нерівномірно й несправедливо

Дані PISA вказують на менш рівномірний і справедливий розподіл освітніх ресурсів у тих країнах, де більше учнів навчається в закладах освіти, керівники яких повідомили, що їхні освітні ресурси є неякісними. У Мексиці та країнах-партнерах Коста-Риці й Перу брак або низька якість ресурсів перешкоджає належному навчанню учнів у багатьох закладах освіти, особливо в тих, що мають несприятливі соціально-економічні передумови для навчання учнів. У цих країнах дефіцитними ресурсами зазвичай забезпечують заклади освіти зі сприятливими передумовами для навчання. У Фінляндії, навпаки, більшість керівників закладів освіти повідомляє, що освітні ресурси в країні розподіляють рівномірно й справедливо, незалежно від соціально-економічних характеристик тих чи тих закладів освіти.

У країнах та економіках, де керівники закладів освіти повідомляють про брак освітніх ресурсів як те, що перешкоджає належному навчанню учнів, рідше, ніж це в середньому спостерігається по країнах-членах ОЕСР, рівномірний і справедливий розподіл ресурсів не обов'язково пов'язаний із загальною якістю цих ресурсів. Крім цього, загальна якість освітніх ресурсів не пов'язана із середніми результатами PISA відповідних країн.

У групі країн (до якої з-поміж інших входять Австралія, Сінгапур та Катар), що, за словами керівників закладів освіти в них, мають найвищу якість освітніх ресурсів, усі країни демонструють дуже різні рівні справедливості розподілу цих ресурсів – від дуже рівномірного й справедливого (у Сінгапурі), через менш рівномірний і справедливий (у Катарі) й аж до найменш рівномірного й справедливого серед цих країн (в Австралії).

За даними PISA, високий рівень справедливого розподілу ресурсів не пов'язаний з високою якістю освітніх ресурсів

Примітки: На вертикальній осі позначено різниці індексів якості освітніх ресурсів між закладами освіти зі сприятливими й несприятливими соціально-економічними передумовами для навчання учнів.
 На горизонтальній осі позначено середні індекси якості навчальних ресурсів у закладах освіти країн.
Джерело: ОЕСР, База даних PISA-2012, табл. IV.3.16 та IV.3.17
 StatLink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932957441>
 StatLink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932957498>

Узагальнення: У країнах та економіках із високими результатами PISA ресурси зазвичай розподіляють між закладами освіти зі сприятливими й несприятливими соціально-економічними передумовами для навчання учнів рівномірно й справедливо. Підтримка закладів освіти з несприятливими передумовами для навчання учнів не завжди означає, що їм надають велику кількість навчальних ресурсів. Швидше їх краще забезпечують людськими й матеріальними ресурсами високої якості.

За більш детальною інформацією звертайтеся до Пабла Зойда (pablo.zoido@oecd.org).
 Ознайомтеся із OECD (2014), PISA 2012 Results: Що робить школи успішними? Resources, Policies and Practices (Volume IV), PISA, OECD Publishing, Paris.

Відвідайте сайти:
www.pisa.oecd.org
www.oecd.org/pisa/infocus
 Education Indicators in Focus
<http://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/educationindicatorsinfocus.htm>
 Teaching in Focus
<http://www.oecd.org/edu/school/teachinginfocus.htm>

Читайте також:
 Наскільки успішність у PISA прогнозує рівень оволодіння молоддю різними вміннями?